

Leesverslag Het theater, de brief en de waarheid (Harry Mulisch)

Liv Záborszky

© havovwo.nl (juni 2003)

Titel: Het theater, de brief en de waarheid
Auteur: Harry Mulisch
Uitgever: De bezige bij
Plaats van uitgave: Amsterdam
Jaar van uitgave: 2000

Bronnen:

-www.scholieren.nl gezocht naar dit boek ik weet niet meer welk boek in het rijtje ik gebruikt heb voor B.

A Verwachtingen en eerste reactie:

Ik heb dit boek gepakt omdat ik "De ruimte van Sokolov" wilde gaan lezen maar die bleek redelijk dik te zijn en ik had niet zo heel veel tijd meer dus heb ik het maar met dit boekje gedaan. Het leek me ook wel wat omdat het 2 jaar geleden bij de boekenweek zat als geschenk, daarom verwachtte ik wel een beetje dat het goed zou zijn, wat een klein beetje tegen viel. Maar ik vond het toch grappig.

Ik kwam erbij om zowiezo een boek van Harry Mulisch te gaan lezen door een fragment uit het boek "Metropool basisboek" pagina: 72. ("De ruimte van Sokolov") Dit fragment sprak me aan en daarom was ik van plan om het te gaan lenen. Ik ga het boek ook nog lenen als ik wat meer tijd heb. Het boek wat ik nu heb gekozen was ook wel leuk, maar viel een beetje tegen omdat ik niet zo van dit soort drama houd. De schrijfstijl beviel me ook niet erg, ik houd meer van normaal vertellers perspectief.

B Beknopte samenvatting en Analyse:

Zakelijke gegevens

De auteur is Harry Mulisch, met het boek "Het theater, de brief en de waarheid". De uitgever is "De bezige bij" in Amsterdam, met als eerste druk in 2000. Het boek heeft 85 pagina's.

Korte samenvatting

In deel één vertelt Herbert op Magdas crematie dat hij op het moment dat hij bang was voor extreem-rechtse organisaties, hij een dreigbrief heeft gekregen. Toen hij hoorde dat "Het vuil, de stad en de dood" opgevoerd zou worden heeft hij zijn ontvoering in scène gezet omdat hij niet geloofd werd dat extreem-rechts bestond. Hierdoor zijn de spanningen in de familie toegenomen en krijgt Magda zelfmoordneigingen. Hierop geeft Herbert aan de politie toe dat de ontvoering nep was én dat hij de brief geschreven heeft. Dit wordt Magda te veel en zij pleegt zelfmoord. In deel twee spreekt Vera. Zij beschrijft de toespraak die Magda op Herberts begrafenis houdt. Hierin vertelt ze dat zij de brief geschreven heeft om hem te laten weten dat hij niet gek was. Helaas heeft alles anders aangepakt want wanneer Herbert aangifte gedaan heeft wordt de druk hem te hoog en pleegt hij nu zelfmoord.

Analyse

Thema: het thema van dit boek is het antisemitisme.

Het is gebaseerd op een ware gebeurtenis nl. de toneelspeler Jules Croiset heeft naar aanleiding van het toneelstuk van Fassbinder hetzelfde gedaan als er in het boek voorkomt hij heeft ook dreigbrieven geschreven aan zichzelf en zijn ontvoering in scène gezet omdat hij vond dat er nog steeds antisemitisme was. En dat heeft veel aandacht opgeleverd.

Personages

Herbert, is in 1987 rond de veertig, dus zodra Felix de monoloog moet schrijven zal hij ongeveer tweeënvijftig jaar oud zijn. Herbert is een zeer bekend toneelspeler. Hij is getrouwd met Magda, die in het eerste deel van het boek overleden is. Zij hebben twee kinderen, namelijk Paula en Albert van ongeveer veertien en zestien jaar oud. Herbert had joodse ouders, maar ondanks dat zij zich al jaren voor de oorlog katholiek hadden laten dopen zijn ze in de oorlog toch op transport gesteld. Herbert ontsprong toen de dans omdat hij bij een vriendje speelde, net zo rooms als hijzelf. Hij is toen opgevoed door een kinderloos echtpaar dat altijd erg aardig voor hem is geweest.

Leesverslag Het theater, de brief en de waarheid (Harry Mulisch)

Liv Záborszky

© havovwo.nl (juni 2003)

Na de oorlog is zijn pleegvader echter ter dood veroordeeld, omdat hij de levens van een groot aantal joden en verzetsstrijders op zijn geweten had. Weer is Herbert dus de dans ontsprongen, doordat zijn pleegvader nooit geweten heeft dat Herbert joods was. Hoewel je niet veel over Herbert te weten komt, denk ik dat hij heel veel van zijn vrouw gehouden heeft en van zijn kinderen houdt.

Hij heeft alleen niet verstandig gehandeld door na de dreigbrief die hij had gekregen een ontvoering te beraadslagen. Hij had het allemaal wel heel slim uitgedokterd en heeft het perfect tot uitvoering gebracht, maar het was niet de oplossing voor het verdriet van zijn vrouw. Bovendien werd hij nu een beklagenswaardig psychiatrisch geval. Herbert is ongelukkig en somber door de situatie waarin hij verkeert. Ook is hij slim, fantasierijk en apart door de dingen die hij heeft ondernomen om de problemen die hij en zijn vrouw hadden op te lossen.

Magda, zij is dus de vrouw van Herbert en zal ongeveer veertig jaar zijn geworden in het eerste deel, maar is dus in het tweede deel ongeveer veertig. Magda heeft ook erg veel van haar man en kinderen gehouden, maar zij heeft er niet goed aan gedaan de dreigbrief te schrijven, hieraan gaat ze uiteindelijk kapot en ook haar man helpt ze er niet mee uit zijn depressie. Magda is ook ongelukkig, en somber. Volgens Herbert is ze wel evenwichtig, maar zodra ze Herbert de dreigbrief geeft en weet dat ze een fout begaat raakt ze wel in paniek.

Felix, hij is de ik-persoon in het eerste deel, hij is toneelschrijver en wil een dramatisch monoloog schrijven over de crematie van Magda.

Vera, zij is de ik-persoon in het tweede deel en wil in dit deel een monoloog schrijven over de crematie van Herbert. Ze is een collega van Felix.

Paula en Albert zijn de kinderen van Magda en Herbert, ze zijn respectievelijk veertien en zestien jaar oud.

Ceremoniemeester

Politie

Journalisten en verslaggevers.

Perspectief

Het boek is geschreven uit het perspectief van een vertel(l)(st)er die de ik-persoon is.

Tijd

Het tijdsverloop is, doordat het verhalen zijn over verhalen heel door elkaar lopend. Het wordt nu verteld, het gaat over twaalf jaar terug toen iemand iets vertelde wat daarvoor was gebeurd.

Ruimte

Het speelt zich af in een crematorium wat nogal apart is omdat dat verwijst naar de miljoenen joden die zijn verbrand in de Tweede Wereldoorlog

Stijl

Het valt me op dat er heel veel/ lange monologen worden gebruikt. Je volgt het verhaal door de ogen van Felix (en in het tweede deel van Vera) maar de toespraak die Herbert gehouden heeft op de crematie van Magda bijvoorbeeld is één lange monoloog. Hierdoor volg je de gebeurtenissen die hij vertelt dus door de ogen van Herbert.

Titelverklaring

De titel is: het theater de brief en de waarheid. Het hele verhaal lijkt wel een theaterstuk, Felix en Vera zeggen na de crematie van Magda ook tegen elkaar: „Het was toch theater van de bovenste plank wat we vanochtend hebben meegemaakt.”

Herbert en Magda zijn beide toneelspelers en Vera en Felix zijn beide toneelschrijvers, wat ook beide weer terugslaat op het theater. De brief slaat op de dreigbrief die Magda (mag ik aannemen) heeft geschreven.

En de waarheid is wat Herbert en Magda beide zeggen te vertellen nu hun echtgenoot is overleden, maar zeker zullen we de waarheid niet te weten komen.

De titelvorm is afgeleid van de film Het vuil, de stad en de dood.

Leesverslag **Het theater, de brief en de waarheid** (Harry Mulisch)

Liv Záborszky

© havovwo.nl (juni 2003)

C Verwerkingsopdracht

7A

In deel één vertelt Herbert op Magdas crematie dat hij op het moment dat hij bang was voor extreem-rechtse organisaties, hij een dreigbrief heeft gekregen. Toen hij hoorde dat “Het vuil, de stad en de dood” opgevoerd zou worden heeft hij zijn ontvoering in scène gezet omdat hij niet geloofd werd dat extreem-rechts bestond. In deel twee spreekt Vera. Zij beschrijft de toespraak die Magda op Herberts begrafenis houdt. Hierin vertelt ze dat zij de brief geschreven heeft om hem te laten weten dat hij niet gek was. Helaas heeft alles anders aangepakt...

7B

Alles wat er gebeurd is in het boek is nogal onwaarschijnlijk. Ik heb nog nooit zoiets als dit gelezen of in een film gezien. Ik vind de personages allemaal wat vergezocht, maar doordat er maar weinig personages in zitten maakt dat niet zo heel veel uit. Ik kon me niet goed inleven in de hoofdpersoon en wat er verder omheen gebeurde raakte me totaal niet. Het was best vervelend lezen, door de lange monologen en de verwisseling van de ik-persoon in het 2^e deel. Ik vond het verhaal totaal niet spannend, er gebeurde niets wat me echt maakte dat ik het snel verder wilde lezen. Het taalgebruik was wel makkelijk, er kwamen op een paar woorden na geen moeilijke woorden in voor.

7C

Zakelijke gegevens:

De auteur is Harry Mulisch, met het boek “Het theater, de brief en de waarheid”. De uitgever is “De bezige bij” in Amsterdam, met als eerste druk in 2000. Het boek heeft 85 pagina’s.

Beoordeling

Ik vond dit boek niet echt leuk om te lezen, het verhaal van Magda en Herbert vond ik niet echt waarschijnlijk en ook de structuur sprak mij niet zo aan. Ik verwachtte na het hoofdstuk Herbert 1 een boeiend, misschien ingewikkeld verhaal te krijgen waarin Felix ging onderzoeken hoe het nu precies was gegaan met de dreigbrief en ontvoering enzo. Maar het bleek dat ik nu hetzelfde deel nog een keer moest lezen, alleen nu vanuit Magda gezien. Dit is wel apart maar echt geweldig vond ik het niet. Het verhaal zat wel heel goed in elkaar, heel knap, je kon alles wel weer van iets anders afleiden, Herbert kon zijn ontvoering zo echt overbrengen door zijn acteertalent, en hoe allerlei dingen in het tweede deel weer terugkomen is ook leuk, die herkenning van oh dat heb ik net ook gelezen maar dan andersom, of vanuit het oogpunt van Herbert. Ook de titel is er een voorbeeld van, ook hier heeft Mulisch weer iets mee bedacht deze is namelijk afgeleid van ‘het vuil, de stad en de dood’. Waar het allemaal om ging vond ik erl goed bedacht, dat iemand echt zo’n dreigbrief heeft geschreven en een ontvoering heeft nagebootst als opstand tegen het antisemitisme vond ik erg goed. Ik zou er ook tegen demonstreren maar wel op een andere manier. Voor een leesverslag vond ik dit boek heel lastig, er zit zoveel in wat gewoon erg moeilijk is uit te leggen en ik zal ook wel dingen niet opgemerkt hebben. Zo zie je maar weer dat het niet altijd handig is om dunne boekjes uit te kiezen.

Evaluatie

Nadat ik het boek gelezen heb kan ik zeggen dat ik het hele boek wat minder vind, dan ik had verwacht. Ik had een beetje spannend boek verwacht maar dat bleek helemaal niet te zijn. Het werken met de verwerkingsopdracht vond ik niet echt vervelend, maar wel een beetje irritant doordat je allemaal extra dingen moet doen, terwijl mij dat onnodig lijkt. Het onderdeelje wat ik gekozen had was denk ik wel de makkelijkste van allemaal, doordat je een paar stukjes die je al gebruikt had kon herhalen. Ik ben het boek minder gaan waarderen omdat het eigenlijk best moeilijk is, er gebeurt veel dat ik niet helemaal snapte. En ik had een hele andere verwachting, dus werd het al automatisch minder leuk.